

Makale Geliş Tarihi

21.09.2024

Makale Yayın Tarihi

20.12.2024

KADINA ŞİDDETE KARŞI HADİSLERLE FARKINDALIK OLUŞTURMA***Çağlar AKTÜRK**MEB, Şehit Osman Arslan Kız AİHL, Çorum, Türkiye. ORCID: [0009-0004-9850-1176](https://orcid.org/0009-0004-9850-1176)**Arzu KARAYEL**

Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çorum, Türkiye.

ORCID: [0009-0003-8946-8717](https://orcid.org/0009-0003-8946-8717)**Fatma TEKİN**Ankara Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ankara, Türkiye. ORCID: [0009-0007-3662-2935](https://orcid.org/0009-0007-3662-2935)**Fatma Kerime AKTÜRK**MEB, Ubeydi Gazi İO, Çorum, Türkiye. ORCID: [0009-0007-9913-0591](https://orcid.org/0009-0007-9913-0591)**Özet**

Kadına verilen değer, tarih boyunca değişiklik göstermiştir. İslamiyet'in ortaya çıkışıyla birlikte kadınlara yönelik bakış açısında olumlu gelişmeler kaydedilmiştir. Bu araştırmada, İslam dininin kadına yönelik tutumu, Kur'an ayetleri ve Hz. Peygamber'in hayatı esas alınarak ele alınmıştır. Kadına yönelik şiddete karşı hadislerle farkındalık oluşturulması hedeflenmiştir. Yarı deneysel desen ile gerçekleştirilen bu çalışmada kontrol grupsuz, ön-son test yöntemi benimsenmiştir. Bu bağlamda afişler hazırlanmış, web sitesi oluşturulmuştur. Çalışmaya, 61'i kadın ve 6'sı erkek olmak üzere öğrenci ve velilerden oluşan toplamda 67 kişi katılmıştır. Yanlış yorumlanan kavramlar ve ayetler, İslam'ın temel değerleriyle ilişkilendirilmiş ve Hz. Peygamber'in hadisleri ile desteklenerek sunumlar hazırlanmıştır. Sunum öncesi ve sonrası anket uygulamaları gerçekleştirilerek farkındalık düzeylerindeki değişimler analiz edilmiştir. Ölçek puanları SPSS Statistics 26 ile tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerle gösterilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlendikten sonra parametrik testler uygulanmış, cinsiyet ve katılımcı türüne göre ön test sonuçlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Sonuç olarak, yapılan çalışma ile katılımcıların farkındalık düzeyinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Farkındalık, Hadis, Kadına Şiddet

1. Giriş

Çocuklar ilk öğrenmelerini, güven duygularını, iletişim becerilerini ailelerinden öğrenmektedirler. Sosyal ilişkiler kurmaya başladığı ailenin içinde yaşanan şiddete çocukların birebir tanık olması onlar için olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Burada yaşanan olumsuzluklar çocukla beraber toplumun diğer kesimlerine de yansımaktadır (Doğrucan ve Yıldırım, 2020). Aile içi şiddet gören ya da buna tanık olan çocuklar psikolojik ve sosyolojik olarak birçok açıdan etkilenmektedir. Yaşamlarının bir kısmında bu tarz durumla karşılaşan çocuklarda şiddet eğilimi daha yüksektir (Vahip ve Doğanavşargil, 2006). Çocuk bu duruma maruz kalmamalı, aile içi şiddetin sadece orada sınırlı kalmadan toplumsal bir sorun olduğu unutulmamalıdır.

Türk Dil Kurumu (TDK) (2022) şiddet kavramını; karşı görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma olarak tanımlamaktadır. Şiddetin dışarıdan gözlenebilen fiziksel izlerinin yanı sıra gözlenemeyen psikolojik etkileri de bulunmaktadır. Kitiş ve Bilgici (2007) aile içi şiddeti; aile bireylerinden birinin diğer bireylerine uyguladığı, fiziksel ve psikolojik olarak etki eden, kişilik gelişimini etkileyen eylem olarak ifade etmektedir. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'nün üye devletlere 2019 yılında yaptığı araştırmadan elde edilen verilerine göre, en az bir defa şiddet gören kadınlar sıralamasında ülkemiz ne yazık ki %38'lik oranla ilk sırada yer almaktadır.

Toplumun kilit taşlarından biri kadındır. Dünyaya getirdiği çocuklarla toplumun inşasında önemli bir rol oynayan kadına geçmişten beri gerekli değer verilmemiştir (Erçevik, 2021). İlk uygarlık dönemlerinde kadın alınıp satılabilen bir eşya olarak nitelendirilmiştir. Kadınlar köle gibi görülerek her türlü haklarından mahrum bırakılmıştır (Yıldırım, 2017). O dönemde kadının tek görevi erkeklere hizmet etmektir (Aksoy, 2021). Toplumlar arası savaşlar ve insanların doğa ile mücadelesi fiziki gücün önemini artmıştır. Fiziki açıdan daha güçlü olmasından dolayı toplum erkekleri daha egemen olarak ön planda tutmuştur. Özellikle de ataerkil toplumlarda otoritenin kaybolacağı tehdidi ile karşılaşan erkekler şiddet çözüm yolu olarak görmüşlerdir (Kutluay, 2018). Bu şekilde kadın hep pasif şekilde yer almış ve şiddet görerek cinsiyet ayrımına uğramıştır (Bingöl, 2014).

İslamiyet öncesi dönemde kız çocuğuna sahip olmak utanılacak bir durum olarak görüldüğünden aileler çocuklarını canlı canlı toprağa gömmüşlerdir. Bu şekilde yaşam hakları ellerinden alınmıştır (Yıldırım, 2017). Hatta Kur'ân-ı Kerim'de "*Onlardan birine bir kız çocuğu müjdelendiğinde öfkesinden yüzü simsiyah kesilir. Verilen müjdenin kötülüğünden dolayı halktan gizlenir. Böyle bir alçaltıcı duruma rağmen onu yanında mı tutsun yoksa toprağa*

mi gömsün! Görün işte onlar ne kötü yargıda bulunuyorlar” (Nahl, 16/58-59) ayetleri yer almaktadır.

Kadına şiddet konusu irdelendiğinde İslam’ın bu konuda neleri savunduğu merak edilmektedir. Ayet ve hadisleri delil göstererek İslami inanıta kadına şiddet uygulanabileceği düşüncesi doğru değildir. Kadına şiddet uygulamayı savunmak Kur’an’ın temel mesajına ve Peygamber Efendimiz’in örnek yaşantısına uygun değildir (Akyıldız, 2020). Buna rağmen İslam toplumlarında kadınlara karşı hala olumsuz davranışların olmasının nedeni de ayetlerin ve peygamberin sünnetlerin yanlış algılanmasından ve yorumlanmasından kaynaklanmaktadır (Ağçoban, 2016).

Kadını sosyal hayatta korumak ve aile ilişkilerinde eşler arası yaşanacak sorunlar için Kur’an’da çözümler mevcuttur (Ağçoban, 2016). Bu anlamda kadınlara ait hükümler Nisa suresinde aktarılmaktadır (Aksoy, 2021). Kura’an’daki ayetlerden bazılarında anlatılmak istenenler direk anlatılmış, bazı ayetlerde dolaylı anlatımlar mevcuttur (Akyıldız, 2020). Arapça’nın zengin bir dil olması Kur’an’ı çevirmede bazı sıkıntıların oluşmasına sebep olmaktadır. Asıl anlatılmak istenen kelime dışında benzer anlamlı kelimelerin kullanılması sonucu yanlış anlamlar ortaya çıkarmaktadır. Nisa 34. ayette “darabe” kelime kökünden türeyen “dövmek” kelimesi geçmektedir (Nisa, 92/34). Ama bu kelimenin dövmek dışında birçok anlamı bulunmaktadır. İbn Manzur (2005), Arapça sözlüğünde bu kelimeyi yola çıkmak, kalkmak, uzak kalmak, uzaklaştırmak gibi anlamlarında kullanmaktadır. Ayrıca; Kur’an’da Hadid sûresi 13. ayetinde aynı kelime uzaklaştırma, uzağa gitme ve ayrılma anlamında kullanılmıştır (Kutluay, 2018). Burada anlatılmak istenen vurmak anlamında değil geçici olarak uzaklaşmak anlamındadır (Okuyan, 2007).

Kadının İslam dünyasında en değerli olduğu zamanlarda diğer toplumlar tarafından halen kadın yeterli değeri görmemiştir (Erçevik, 2021). İslamiyet kadına önem vermiştir. İslamiyet erkeği kadından, kadını da erkekten üstün tutmamaktadır. *“Ey insanlar! Şüphesiz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık, tanışasınız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık, Allah katında en değerli olanınız O’na itaatsizlikten en fazla sakınanınızdır. Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir, her şeyden haberdardır.”* (Hucurât, 49/13) diyerek üstünlüğün ancak takva ile olacağını belirtmektedir. Haksızlık karşısında kadına ve erkeğe aynı şekilde yaklaşmıştır. Peygamberimiz bir hadisinde *“Kadınlar, erkeklerin yarısıdır.”* (Ebû Dâvûd, 2015) demiştir. Hz. Adem ve Hz. Havva’nın cennetten çıkarılmasında diğer dinlerde tek suçlu olarak Hz. Havva gösterilirken, Kur’an’da ikisinde de kusur görülmektedir (Aksoy, 2021). Hz. Peygamber’in kadınları karşı davranışları, merhameti ve şefkati herkes tarafından bilinmektedir. Peygamberimiz

“Mü’minlerin iman açısından en üstünü huyu en güzel olanıdır. Sizin hayırlınız eşlerinize karşı en hayırlı olanınızdır, ben içinizde ailesine en hayırlı olanınızdır.” (Tirmizî, 2000) demiştir. Toplumsal hayatın her alanındaki herkese hoşgörü ile yaklaşan ve her zaman nazik olan Hz. Peygamber farklı konularda önderlik yaptığı gibi aile içi yaşanan geçimsizlik, boşanma ve velayet gibi problemlere karşı da arabuluculuk yapmıştır (Hacıoğlu ve Demirci, 2022).

Hz. Peygamber’in kadına şiddeti savunmayacağı da ortadadır. Buna dair birçok örnek mevcuttur. Bir hadisinde “*Yediğinizden eşlerinize yediriniz, giydiğiniz elbise kalitesinde onları giydiriniz, yüzlerine asla vurmuyunuz, kötü davranmayınız, onları evden atmayınız.*” (Buhârî, 2017) diyerek erkeğin eşine vermesi gereken önemi ifade etmiştir. “*Eşlerini dövenler hayırlı kimseler değildir*” (İbn Mace, 2013) diyerek de eşlerine şiddet uygulanmaması gerektiğini belirtmiştir. Genelde evliliğin sürdürülmesini tavsiye etmiş olmasına rağmen bazı durumlarda boşanmayı desteklemiştir. Eşler arası yaşanan geçim sıkıntısında sabrı tavsiye etmiş fakat devamında şiddete dönüşeceği ihtimalini gördüğünde boşanmanın daha iyi olacağını belirtmiştir (Hacıoğlu ve Demirci, 2022). Nesâî (2017)’den nakledildiğine göre; Cemîle bint Übey’e kocası Sâbit b. Kays b. Şemmas şiddetle vurur ve kolu kırılır. Bu durum Hz. Peygamber’e ulaştırılır. “*Eşinin sana vermesi gerekenleri al ve onu boşal!*” diyerek boşanmalarının en uygun olacağını belirtir. Hz. Peygamber evlilik hayatında hiçbir zaman eşlerine kötü davranmamış, onlara el kaldırmamıştır. Dayak hadisesi karşısında kolunun kırıldığını da duyunca ayrıntılı bir araştırma gereği duymadan boşanmalarının daha uygun olacağını düşünmüştür (Ünal, 2018). Hz. Aişe’ye iftira atılması ve Nur suresinde gelen ayetlerle temize çıkmasını sağlayan İfk hadisesinde; Hz. Peygamber eşine hiçbir kırıcı söz söylememiş, ona kötü bir muamelede bulunmamıştır; süreç sonuçlanana kadar ailesinin yanına göndermiştir (Fayda, 2022).

İslam dini ilim öğrenmek ve öğretmek için kadını ve erkeğe eşit tutmuştur. Kadın sahabiler ilimde ve hukukta etkili olmuşlar, Hz. Peygamber’in hadislerini başka yerlere ve kişilere aktarılmasında görev almışlardır (Şimşek, 2016). Yasal düzenlemeler dışında en önemli argümanlardan biri de eğitimidir. Toplumdaki her kesimin kendisine ait hakları bilmesi gerekmektedir. Ayrıca etkili iletişim ve öfkeyi kontrol etme ile alakalı da eğitimsel çalışmaların da fayda sağlaması mümkündür (Erden ve Akdur, 2018). Hz. Peygamber küçük yaşlardan itibaren kadınların eğitimine önem vermiştir (Demil, 2019). Onlara ayrı zaman ayırarak sorularına cevaplar vermiştir. Kadınlardan gelen talepler doğrultusunda bazı bayram hutbelerinde erkeklerden sonra kadınlara seslenmiştir (Müslim, 2016).

Hz. Peygamber, Veda Hutbesi'nde inanlara *“Ey insanlar! Kadınların haklarına riayet etmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları Allah'ın emaneti olarak aldınız. Onların namus ve iffetini Allah adına söz vererek helâl edindiniz. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız olduğu gibi onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Kadınlar hususunda Allah'tan korkun ve onlara en iyi şekilde davranın.”* (Erul, 2022) şeklinde seslenmiştir. Burada kadının ve erkeğin birbirine karşı sorumluluklarını ve haklarını söyleyerek İslam Hukuku'nun temellerini atmıştır (Aksoy, 2021). Toplumların birbirleriyle etkileşimiyle de yıllar içerisinde kadınlar belli başlı haklar elde etmeye başlamışlardır (Yıldırım, 2017). Kadına karşı şiddete karşı 1980'li yıllardan itibaren Türkiye'de yasal düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır (Erden ve Akdur, 2018).

2. Amaç

Kadına şiddet konusu geçmişten günümüze kadar devam eden bir sorundur. Son zamanlarda bu sorun ülkemizde ve dünyada ciddi oranda artmaktadır. Sosyal medya ve ulusal kanallarda bu konudaki haberlerin sürekli ekranlara geldiği görülmektedir. Kadına karşı İslam'ın, Kur'an'daki ayetlerin ve Hz. Peygamber'in söz ve eylemleri merak edilmektedir. Bazen yanlış yorumlama ile başlayan tartışmalar ayet veya hadisleri dolayısıyla İslam'ı zan altında bırakmaktadır. Bu çalışmada İslam'ın kadına şiddet meselesine yaklaşımı, bu konuda yanlış yorumlanan ayetler çerçevesinde ele alıp Hz. Peygamber'in örnek yaşamı ve hadislerle incelenmektedir. Projenin amacı da kadına şiddete karşı hadislerle farkındalık oluşturmaktır. Güncel ve çözülmesi gereken bir sorun olduğu için kadına şiddet konusu seçilmiştir. Yapılan çalışmanın değerler eğitimi alanına katkı sağlaması düşünülmektedir.

Geçmiş ile günümüz toplumların, İslam'ın ve Hz. Peygamber'in, kadına karşı yaklaşımından yola çıkılarak çalışma oluşturulmuştur. Kadına şiddet konusu seçilmesinin nedeni güncel bir konu olmasıdır. Öğrenci ve öğrenci velilerine İslam'ın özellikle de Hz. Peygamber'in kadınlara verdiği değer ve kadınlara uygulanan şiddete karşı yaşantısından kesitleri içeren sunum hazırlanarak farkındalık etkinliği yapılmıştır. Etkinlik öncesi ve sonrası test uygulanarak sonuçlar karşılaştırılmıştır. Bu araştırmada:

- Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma amacıyla yapılan ön test düzeyinde anlamlı farklılaşma var mıdır?
- Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma amacıyla yapılan son test düzeyinde anlamlı farklılaşma var mıdır?

c) Katılımcıların katılımcı türü değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma amacıyla yapılan ön test düzeyinde anlamlı farklılaşma var mıdır?

d) Katılımcıların katılımcı türü değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma amacıyla yapılan son test düzeyinde anlamlı farklılaşma var mıdır?

e) Kadına şiddete karşı hadislerle farkındalık oluşturma etkinliği öncesine göre etkinlik sonrası katılımcıların farkındalık düzeyinde artış var mıdır?

sorularına cevap aranmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın hipotezi:

H1: Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma amacıyla yapılan ön test düzeyinde anlamlı farklılaşma vardır.

H2: Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma amacıyla yapılan son test düzeyinde anlamlı farklılaşma vardır.

H3: Katılımcıların katılımcı türü değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma amacıyla yapılan ön test düzeyinde anlamlı farklılaşma vardır.

H4: Katılımcıların katılımcı türü değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma amacıyla yapılan son test düzeyinde anlamlı farklılaşma vardır.

H5: Kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma etkinliği öncesine göre etkinlik sonrası katılımcıların farkındalık düzeyinde artış vardır, olarak belirlenmiştir.

3. Yöntem

Bu çalışmada yarı deneysel desen ile kontrol grupsuz, ön-son test yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Çorum il merkezinde eğitim gören öğrenciler ve öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. Örnekleme ise çalışmaya katılan ve anket sorularını yanıtlayan 61'i kadın ve 6'sı erkek olmak üzere öğrenci ve velilerden oluşan toplamda 67 kişiden oluşmaktadır.

Tablo 1. Katılımcı Bilgilerine Dair Bulgular

		n	%
Cinsiyet	Kadın	61	91.0
	Erkek	6	9.0
Katılımcı Türü	Öğrenci	51	76.1
	Öğrenci Velisi	16	23.9

Farkındalık Sunusunu	Faydalı Buldum	61	91.0
	Faydasız Buldum	6	9.0
	Toplam	67	100.0

Katılımcı bilgilerine dair bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir. Araştırmaya katılan 67 kişinin %91.0’inin (n=61) kadın ve %9.0’unun (n=6) erkek katılımcıdan oluştuğu belirlenmiştir. Katılımcıların %76.1’i (n=51) öğrenci ve %23.9’u (n=16) öğrenci velisi olduğu görülmüştür. Son teste sorulan “Kadına şiddete karşı hadislerle farkındalık oluşturma sunusunu...” sorusuna katılımcıların %91.0’inin (n=61) faydalı ve %9.0’unun (n=6) faydasız bulduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmalardan elde edilen verilerden yararlanarak bir sunum hazırlanmıştır. Sunum okulda yüz yüze ve zoom üzerinden çevrimiçi olarak yapılmıştır. Okuldaki sunum öğrencilere yapılmıştır. Okulda sunum yapılmadan önce sınıflardan gönüllü olarak etkinliğe katılmak isteyen öğrenciler belirlenmiştir. Zoom üzerinden yapılan sunum velilere yöneliktir. Öğrencilerin velilerinden gönüllü olarak katılmak isteyenlere zoom bağlantı linki gönderilmiştir. Sunumlar velilere ve öğrencilere farklı zamanlarda yapılmıştır. Sunum yapılmadan önce ve yapıldıktan sonra katılımcılara bağlantı linki verilerek anket doldurmaları istenmiştir. Etkinlik öncesi ve sonrasında uygulamak için Google Forms üzerinden ön ve son test hazırlanmıştır. Ön ve son testi doldurma süresi 2-3 dakika sürmektedir. Sunum etkinliği dışında afişler hazırlanarak okul içerisine ve toplumun görebileceği okul dışı alanlara asılmıştır. Ayrıca son testin sonunda yapılan sunumun faydalı bulunup bulunmadığı sorulmuştur.

Ön ve son testte katılımcıların cinsiyet ve katılımcı türünden yanıtlanması paylaşılan link üzerinden yapılmıştır. Ön testi öğrencilerin ve öğrenci velilerinin sunum öncesi <https://forms.gle/D6Qpmuu8VByK6CxN8> bağlantı linki üzerinden doldurmaları sağlanmıştır. Sunum yapıldıktan sonra son testin katılımcı öğrenciler ve öğrenci velileri tarafından <https://forms.gle/S8jh4VpfJUi4gYaGA> bağlantı linki üzerinden doldurmaları sağlanmıştır. Ön ve son testte ters puanlanan maddesi yoktur. Verilen cevaplara göre puanlar toplandığında katılımcı ölçekten en az 3, en çok 9 puan alabilmektedir. Elde edilen toplam puanın yüksek olması katılımcının yeterli bilgiye sahip olduğu ve farkındalık düzeyinin yüksek olduğu, puanının düşük olması da katılımcının yeterli bilgiye sahip olmadığı ve farkındalığın düşük seviyede olduğu anlamına gelmektedir.

Ayrıca www.kadinasiddetekarsihadislerle farkindalikolusturma.wordpress.com web sitesi çalışma konusu ile alakalı olarak tasarlanmıştır. Proje web sitesinde İslam’ın kadına verdiği

değerle ilgili ayet ve hadislerden örnekler bulunmaktadır. Afiş ve web sitesi ile yapılan çalışmanın yaygınlaştırma faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

Ölçek puanları SPSS Statistics 26 ile tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Verilere ait frekans analizi sonuçları verilmiştir. Anketler için güvenilirlik ve geçerlilik analizi yapılmıştır. Cronbach's Alpha değeri .70'in üzerinde bulunursa ölçeğin güvenilir olduğu anlamına gelmektedir (Büyüköztürk, 2011). Ön test için .739 ve son test için .782 bulunmuştur. Yapılan anketlerin güvenilir olduğu söylenebilir.

Analize başlamadan önce verilerin normalliğine çarpıklık ve basıklık değerleri ile incelenmiştir. Veri setinin normal dağılıma sahip olduğu belirlendikten sonra parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Levene testi ile varyansların homojenliği değerlendirilmiştir. Katılımcıların cinsiyeti ve türüne göre farkındalık düzeyi karşılaştırılırken t testi kullanılmıştır. Farklılıkların anlamlı olmaları durumunda farklılığın olduğu gruplar gösterilmiştir.

4. Bulgular

Bu kısımda katılımcılardan sağlanan verilerin analizi ile elde edilen bulgular sunulmuştur. İlk olarak cinsiyet ve katılımcı türüne ait tanımlayıcı verilerle başlanmıştır. Devamında verilerin normal dağılım durumu incelenmiş, cinsiyet ve katılımcı türü değişkenlerine göre farklılaşma bulguları ifade edilip en sonda farkındalık düzeyleri incelenmiştir.

Tablo 2. Katılımcı Bilgilerine Dair Ön ve Son Test Düzeyi Bulguları

Cinsiyetim	Ön Test			Son Test		
	\bar{X}	n	SS	\bar{X}	n	SS
Kadın	4.492	61	1.660	7.410	61	1.596
Erkek	3.500	6	.548	7.500	6	1.378
Katılımcı Türü	\bar{X}	n	SS	\bar{X}	n	SS
Öğrenci	4.686	51	1.738	7.431	51	1.640
Öğrenci Velisi	3.500	16	.516	7.375	16	1.360
Toplam	4.403	67	1.615	7.418	67	1.568

Tablo 2'de ön ve son test düzeyine ait bulgular gösterilmiştir. Ön testte kadınların 4.49 ve erkeklerin 3.50 puan ortalamasına sahip oldukları görülmüştür. Katılımcıların türüne göre öğrencilerin 4.68 ve öğrenci velilerinin 3.50 puan ortalaması elde etmişlerdir. Son testte kadınların 7.40 ve erkeklerin 7.50 puan ortalamasına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Katılımcıların türüne göre öğrencilerin 7.43 ve öğrenci velilerinin 7.37 puan ortalaması elde ettikleri görülmüştür. Ortalama puanlarda ön test puanı 4.40 ve son test puanı 7.41 olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Ön ve Son Testin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Testler	Çarpıklık	Basıklık
Ön Test	1.292	.937
Son Test	-.731	-.333

Normal dağılım için Tabachnick ve Fidell (2013), çarpıklık ve basıklığın -1.5 ile +1.5 arasında olmasını ifade etmişlerdir. Bulunan değerlerin bu aralıkta olmasından dolayı verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir. Verilerin normal dağıldığı görüldükten sonra ön test ve son test puanlarına göre parametrik testler uygulanmaya başlanmıştır. Cinsiyete ve katılım türüne göre düzeylerin farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek için Levene testi ile varyansların homojen olup olmadığı ve t testi kullanılmıştır.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Levene Testi ve t Testi

		Levene Testi		t Testi		
		F	p	t	df	p
Ön Test	Varyanslar eşit olduğunda	4.345	.041	1.447	65	.153
	Varyanslar eşit olmadığına			3.215	16.955	.005
Son Test	Varyanslar eşit olduğunda	.349	.557	-.133	65	.894
	Varyanslar eşit olmadığına			-.151	6,396	.885

Cinsiyete göre Levene testi ile varyansların homojenliği incelenmiş ve Tablo 4'te gösterilmiştir. Ön testin ($p=.041 < .05$) varyansının homojen olmadığı görülmüştür. Son testin ($p=.557 > .05$) varyansının homojen olduğu görülmüştür. t testi sonucunda cinsiyete göre ön test puanlarının birbirinden anlamlı farklılık gösterdiği ($p=.005 < .05$), kadınların anlamlı olarak yüksek olduğu

(Kadın Ort=4.49, Erkek Ort=3.50) belirlenmiştir. Son teste göre kadın ve erkeklerin puanlarının birbirinden anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 5. Katılımcı Türüne Göre Levene Testi ve t Testi

		Levene Testi		t Testi		
		F	p	t	df	p
Ön Test	Varyanslar eşit olduğunda	15.045	.000	2.681	65	.009
	Varyanslar eşit olmadığına			4.307	64.955	.000
Son Test	Varyanslar eşit olduğunda	.986	.324	.125	65	.901
	Varyanslar eşit olmadığına			.137	29.939	.892

Tablo 5'te katılımcı türüne göre Levene testi ile varyansların homojenliği incelenmiştir. Ön testin ($p=.000 < .05$) varyansının homojen olmadığı ve son testin ($p=.324 > .05$) varyansının homojen olduğu görülmüştür. Katılımcı türüne göre ön test puanlarının birbirinden anlamlı farklılık gösterdiği ($p=.000 < .05$), öğrencilerin anlamlı olarak öğrenci velilerinden yüksek olduğu (Öğrenci Ort=4.68, Öğrenci Velisi Ort=3.50), son teste göre katılımcı türü puanlarının birbirinden anlamlı bir farklılık göstermediği T testi sonucunda bulunmuştur.

5. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada kadına şiddete karşı hadislerle farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır. Bunun için sunum yapılmış, afişler hazırlanmış ve web sitesi tasarlanmıştır. Sunum öncesi ve sonrası katılımcılara ön ve son test uygulanmıştır. Katılımcıların cinsiyeti ve katılımcı türü değişkenlerine göre farkındalık oluşma düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Araştırmaya 61'i kadın ve 6'sı erkek olmak üzere öğrenci ve velilerden oluşan toplamda 67 kişi katılmıştır. Katılımcıların 51'i öğrenci ve 16'sı öğrenci velisi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrenci velilerinin 10'u kadın ve 6'sı erkek, öğrencilerin hepsinin kız öğrenci olduğu görülmüştür.

Elde edilen verilerden yapılan analizler sonucunda kadın ve erkeklerin ön test farkındalık düzeylerinde kadınların erkeklerden daha yüksek düzeyde farkındalık sahibi olduğu

belirlenmiştir. t testi sonucunda cinsiyete göre ön test farkındalık düzeylerinin birbirinden anlamlı farklılık gösterdiği, kadınların düzeyinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre “H1: Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma ön testi düzeyinde anlamlı farklılaşma vardır.” hipotezi kabul edilmiştir.

Cinsiyete göre son test farkındalık düzeylerinde erkeklerin kadınlardan daha yüksek farkındalığa ulaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Son teste göre kadın ve erkeklerin puanlarının birbirinden anlamlı bir farklılık göstermediği elde edilmiştir. “H2: Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma son testi düzeyinde anlamlı farklılaşma vardır.” hipotezi reddedilmiştir.

Katılımcı türüne göre öğrencilerin ön test farkındalık düzeylerinin öğrenci velilerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. t testine göre katılımcı türlerine göre ön test puanlarında anlamlı farklılık olduğu, öğrencilerin anlamlı olarak öğrenci velilerinden yüksek olduğu görülmüştür. “H3: Katılımcıların katılımcı türü değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma ön testi düzeyinde anlamlı farklılaşma vardır.” hipotezi kabul edilmiştir.

Son teste göre katılımcı türü puanlarında öğrencilerin öğrenci velilerin daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Son teste göre farkındalık düzeyinde birbirinden anlamlı bir farklılık olmadığı t testi sonucunda elde edildiğinden “H4: Katılımcıların katılımcı türü değişkenine göre kadına şiddete yönelik farkındalık oluşturma son testi düzeyinde anlamlı farklılaşma vardır.” hipotezi reddedilmiştir.

Farkındalık ve bilinçlenme düzeyi puanlarında katılımcı en az 3, en çok 9 puan alabilmektedir. Elde edilen toplam puanın yüksek olması katılımcının bu konuda farkındalık sahip olduğu, puanının düşük olması da katılımcının bu konuda farkındalık düzeyinin yeterli olmadığı anlamına gelmektedir. Ortalama puanlarda ön test puanı 4.40 ve orta-altı düzeyde olduğu; son test puanı 7.41 ve orta-üst düzeyde olduğu söylenebilir. Farkındalık düzeylerinde etkinlik sonrası yapılan son testin ön teste göre artmış olduğu analizler sonucunda görülmüştür. Bu durum “H5: Kadına şiddete karşı hadislerle farkındalık oluşturma etkinliği öncesine göre etkinlik sonrası katılımcıların farkındalık düzeyinde artış vardır.” hipotezi kabul edilmiştir. Yapılan etkinlikle katılımcılarda farkındalık ve bilinçlenme düzeyini arttırmıştır. Ayrıca son testin sonunda yapılan sunumun faydalı bulunup bulunmadığı sorulduğunda %91.0 oranında faydalı bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan araştırma farklı okul türlerinde ve farklı kademelerde uygulanıp sonuçlar karşılaştırılabilir. Farklı illerde bu etkinlikler uygulanarak ülke geneline yayılabilir. Kadına

şiddet konusunda okullarda öğrenci ve öğretmenlere farkındalığı artırıcı eğitimler ve seminerler yapılabilir. Aynı eğitimler öğrenci velilerine yapılabilir. Okul panolarına ve halka açık alanlara bilgilendirici poster ya da afişler asılabilir, bilgi broşürleri dağıtılabilir. Bu çalışma ileri bir zamanda tekrar uygulanıp sonuçlar kıyaslanabilir.

Kaynaklar

Ağçoban, S. (2016). Kadın olgusunun kültürel gelişimi ve İslam'da kadının yeri üzerine tartışmalar. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 2(1), 14-24.

Aksoy, R. (2021). İslam Öncesi Toplumlarında ve İslam'da Kadının Statüsü. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 0(15), 20-39.

Akyıldız, N. (2020). Rivayetlerde Kadını Dövme Meselesi. *Journal of Analytic Divinity*, 4/1, 67-85.

Bingöl, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye'de kadınlık, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(3), 108-114.

Buhârî, E. A. M. b. İ. (2017). *Sahîhu'l-Buhârî*, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, Lübnan.

Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı. Pegem Akademi. (s.141).

Demil, E. (2019). Hadisler Çerçevesinde Hz. Peygamber'in Eğitim Metodu. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 5(2), 216-234.

Doğrucan, A. ve Yıldırım, Z. (2020). Kadına yönelik aile içi şiddet üzerine bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 122-138.

Ebû Dâvûd, S. b. E. S. (2015), *Sünen-i Ebî Dâvûd*, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, Lübnan.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), (2019). Kadınlara Karşı Şiddet. Erişim Tarihi: 21.12.2022, <https://data.oecd.org/inequality/violence-against-women.htm>

Erçevik, E. H. (2021). İslam ve Kadın. *Genç Atebe Dergisi* 2, 7-12.

Erden, G. ve Akdur, S. (2018). Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet ve kadın cinayetleri. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 2(3), 128-139.

Erul, B. (2022). Vedâ Hutbesi, Tdv İslâm Ansiklopedisi. Erişim Tarihi: 21.12.2022, <https://islamansiklopedisi.org.tr/veda-hutbesi>

Fayda, M. (2022) . İfk Hadisesi, Tdv İslâm Ansiklopedisi. Erişim Tarihi: 21.12.2022, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ifik-hadisesi>

Hacıoğlu, N. ve Demirci, B. (2022). Eşler Arası Problemlerde Hz. Peygamber'in Sahâbeye Rehberliği. *Kalemname*, 7(13), 106-124.

Hucurât, 49/13. Erişim Tarihi: 21.12.2022,

<https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/Hucur%C3%A2t-suresi/4625/13-ayet-tefsiri>

İbn Mace, M. b. Y. K. (2013). *Sünen-i İbn Mace*, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, Lübnan.

İbn Manzûr, E.F.C.M.b.M.b.A.b.A.E.R. (2005). *Lisanu'l-Arab*, Beyrut, Lübnan.

Kitiş Y. ve Bilgici S. Ş. (2007), Bir Aile İçi Şiddet Olgusu; Sır Tutma İlkesi ile Şiddeti İhbar Etme Yükümlülüğü Arasındaki Etik İkilem. *Aile ve Toplum*, Yıl:9, 3(11), 7-11.

Kutluay, İ. (2018). Kadına Şiddeti Meşrûlaştırdığına Delil Olarak Kullanılan Bazı Âyet ve Hadislerin Değerlendirilmesi. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 18(2), 439-467.

Müslim, E. H. M. b. H. (2016). *Sahîh-i Müslim*. Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, Lübnan.

Nahl, 16/58-59. Erişim Tarihi: 21.12.2022 <https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/Nahl-suresi/1959/58-59-ayet-tefsiri>

Nesâî, E. A. A. b. Ş. (2017). *Sünenü'n-Nesâî*, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, Lübnan.

Nisa, 92/34. Erişim Tarihi: 21.12.2022, <https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/Nis%C3%A2-suresi/527/34-ayet-tefsiri>

Okuyan, M. (2007). Kadına Yönelik Şiddete Kur'an'ın Bakışı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 23, 93-133.

Şimşek, E. B. (2016). Hanım Sahâbîler'in Hadis İlmine Katkıları. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 123-126.

Tabachnick, B.G. & Fidell L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (sixth ed.) Pearson, Boston.

Türk Dil Kurumu (TDK). (2022). Erişim Tarihi: 21.12.2022, <https://sozluk.gov.tr/>

Tirmizî, E.İ.M.b.İ.b.S (2000). *el-Câmi 'u't-Tirmizî*, Beyrut, Lübnan.

Ünal, İ. (2018). *40 Hadis 40 Yorum*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları (5. Baskı).

Vahip I. ve Doğanavşargil Ö. (2006), *Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız*, Türk Psikiyatri Dergisi, 17(2), 107-114.

Yıldırım, S. (2017). Kadına yönelik şiddet ve ataerkillik. *Bildiriler Kitabı-II*, 193.